

Briselē, 18.5.2016.
COM(2016) 321 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI,
EIROPAS CENTRĀLAJAI BANKAI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO
LIETU KOMITEJAI, REĢIONU KOMITEJAI UN EIROPAS INVESTĪCIJU
BANKAI**

2016. gada Eiropas pusgads: konkrētām valstīm adresētie ieteikumi

1. IEVADS

Atbalsts investīcijām, strukturālo reformu veikšana un atbildīgu publisko finanšu saglabāšana ir būtiska, lai uzturētu Eiropas atveseļošanas un modernizētu tās valstu ekonomiku.

Šīs trīs prioritārās rīcības jomas – "pozitīvais trīsstūris" – tika apstiprinātas 2016. gada izaugsmes pētījumā, un uz tām ir balstīti konkrētām valstīm adresētie ieteikumi un lēmumi saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes paktu, ko Komisija šodien izklāsta. Šā kopuma pamatā ir izvērtējums par valstu programmām, kuras dalībvalstis iesniedza 2016. gada martā un aprīlī Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada ietvaros, un tajā ir ietverti Komisijas jaunākās ekonomikas prognozes dati¹. Līdztekus šim kopumam Komisija arī uzsāk formālas apspriedes ar Līguma par stabilitāti, koordināciju un pārvaldību līgumslēdzējām pusēm par Fiskālā pakta transponēšanu.

Eiropas līmenī Komisija nopietni sadarbojas ar citām ES iestādēm, lai izveidotu pareizus pamatnosacījumus darbvietu radīšanai un izaugsmei. Progress tiek panākts Komisijas 2016. gada darba programmas īstenošanā. Komisija turpmāko nedēļu laikā publicēs izvērtējumu par progresu attiecībā uz Investīciju plānu Eiropai, kapitāla tirgu savienību, digitālo vienoto tirgu un vienotā tirgus stratēģiju, kas visi ir būtiski elementi darbvietu izveides un izaugsmes stimulēšanā. Centienā ES līmenī pamatā ir labāka regulējuma programma. Valstu līmenī progress ir vērojams, bet tas joprojām ir neviendabīgs. Lai uzlabotu gan valstu, gan visas Eiropas Savienības ekonomikas stāvokli, atbildība par Padomes ieteikto pasākumu veikšanu gulstas uz dalībvalstīm.

Eiropas ekonomikā tiek īstenota mērena atveseļošanās, un pakāpeniski prioritāriem ir jāklūst iekšzemes izaugsmes avotiem. Ekonomikas rezultātiem, kurus galvenokārt virza privātais patēriņš, par labu ir nācis atbalsts, ko rada zemās naftas cenas, labvēlīgie finansēšanas nosacījumi un pēdējā laikā pieredzētais euro zemais maiņas kurss. Tā kā šie atbalstošie faktori drīz var pārstāt darboties, ir izšķiroši svarīgi vēl vairāk stimulēt izaugsmes iekšzemes avotus, jo īpaši produktīvas investīcijas atbilstīgi Investīciju plānam Eiropai, jo tas var palielināt šodienas pieprasījumu un rītdienas piedāvājumu. Investīciju līmenis joprojām ir zems, salīdzinot ar pirmskrīzes līmeni, gan no privātiem, gan publiskiem avotiem, bet investēšana uzņem apgrīzienus, un tagad minētā tendence nepārprotami mainās. Lai panāktu turpmāku progresu, ir jāpārvar vājais pieprasījums apvienojumā ar augsto privātā parāda līmeni, sarežģīto darījumdarbības vidi dažās valstīs un kopumā joprojām traušlo privātā sektora uzticību.

Globālās izaugsmes struktūra mainās līdz ar starptautisko vidi, Eiropas Savienībai radot gan iespējas, gan problēmas. Paredzams, ka izaugsme jaunietekmes ekonomikas valstīs turpinās būt pieticīga, ņemot vērā lielāku nestabilitāti finanšu tirgos. Pēdējā laikā izaugsme attīstīto valstu ekonomikā arī ir palēninājusies. Šie elementi rada neskaidrību un uzsver nepieciešamību ES stiprināt savu spēju augt un stimulēt pieprasījumu tās lielajā, integrētajā ekonomikā.

¹ Skatīt valstu programmas vietnē

http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_en.htm

un Komisijas 2016. gada pavasara ekonomikas prognozi (2016. gada 3. maijs) vietnē

http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2016_spring_forecast_en.htm

Straujāks progress strukturālo reformu īstenošanā, tostarp pareizā secībā, ir nepieciešams, lai stimulētu atveseļošanos un paaugstinātu ilgtermiņa izaugsmes potenciālu ES valstu ekonomikā. Tas jo sevišķi aktuāli, ņemot vērā ekonomikas krīzes mantojumu, vājās demogrāfijas tendences un salīdzinoši zemo ražīguma izaugsmi. Komisija ir vairākkārt apgalvojusi, ka visi politikas instrumenti – monetārie, fiskālie un strukturālie – ir vajadzīgi, lai sekmētu uzticību un stiprinātu atveseļošanos. Tā savā rīcībā ir likusi uzsvāru uz augšupējas konverģences veicināšanu dalībvalstu starpā, lai sekmētu darbvietu radīšanu un samazinātu nabadzību un sociālo atstumtību. Tā kā atbalstoša monetārā politika viena pati nevar novest pie noturīgas un līdzsvarotas izaugsmes, un fiskālā telpa daudzās dalībvalstīs joprojām ir ierobežota, strukturālās reformas ir būtiskas, lai modernizētu ekonomiku un sasniegtu virkni mērķu, kas noteikti ES līgumos, apvienojot līdzsvarotu, ilgtspējīgu izaugsmi, pilnu nodarbinātību un sociālo progresu. Paaugstinot ražīgumu, labi izstrādātas un pareizā secībā veiktas reformas var radīt ievērojamu pozitīvu vidēja termiņa ietekmi uz ekonomikas potenciālo izaugsmi un uzlabot pielāgošanās spēju. Reformu īstenošana ietekmi uz izaugsmi var palielināt, ja strauja reformu īstenošana stimulē uzticību un ja tās tiek veiktas apvienojumā ar papildinošiem pasākumiem, kas sekmē iekšzemes pieprasījumu, it īpaši investīcijas.

Krīzes laikā tika pārbaudīti sociālie modeļi, un tie ir jāmodernizē un jāpastiprina, apvienojot elastības un drošības atbilstošos elementus, tostarp ilgtspējīgas atgriešanās un integrācijas ceļus darba pasaulē. Kaut arī nodarbinātība kopš 2013. gada ir pieaugusi par vairāk nekā 5,5 miljoniem iedzīvotāju un bezdarbs ievērojami samazinās līdz zemākajiem rādītājiem vairāku gadu laikā, vairums dalībvalstu joprojām saskaras ar spēcīgu krīzes sociālo mantojumu. Ilgstošs bezdarbs joprojām ir augsts – 10,5 miljoni iedzīvotāju ES –, un tiek uzskatīts, ka 122 miljonus iedzīvotāju apdraud nabadzība vai sociālā atstumtība². Eurozonā mājāsaimniecību reālie ienākumi uz vienu iedzīvotāju joprojām ir zem 2008. gada līmeņa. Turklāt, raugoties nākotnē, novecojošo iedzīvotāju izraisītās ietekmes dēļ ir vēl vairāk jāmodernizē ilgtermiņa aprūpe, pensijas un veselības aprūpe, aptverot ne tikai šo pakalpojumu sniegšanu, bet arī to finansēšanu. Lai palīdzētu risināt dažas no šīm problēmām un veicinātu tuvināšanos labākajiem rezultātiem, Komisija ir uzsākusi darbu pie Eiropas sociālo tiesību pīlāra³ izveides, kas ir daļa no plašākiem centieniem panākt dziļāku un taisnīgāku ekonomikas un monetāro savienību.

Bēgļu un migrantu lielais pieplūdums pēdējā gada laikā ES ir atstājis vairākas sociālās un ekonomiskās sekas. Īstermiņā bēgļu pieplūdums prasīs papildu publiskos izdevumus un palielinās iekšzemes pieprasījumu, pozitīvi ietekmējot IKP. Vidējā termiņā ietekme uz nodarbinātību un izaugsmi būs atkarīga no bēgļu sekmīgas integrācijas darba tirgū un sociālās integrācijas, tostarp izmantojot izglītības atbalstu.

Kvalificēts darbaspēks ir izšķiroši svarīgs ES, lai konkurētu pasaulē, sekmētu sociālo iekļaušanu un uzturētu tās augsto dzīves līmeni. Darbaspēks ar augstāku kvalifikāciju paaugstinātu ražīgumu. Savukārt lielāks ražīguma pieaugums Eiropas iedzīvotājiem radītu augstākas algas un lielāku pirkatspēju. Lai nodrošinātu, ka ES darbaspēkam ir vajadzīgās prasmes, lai piemērotos strauji mainīgajam darba tirgum, ir nepieciešama steidzama rīcība. Kamēr daži darba devējiem ir grūtības atrast cilvēkus ar atbilstošām prasmēm, vairāk nekā

²Saskaņā ar ES statistikas un dzīves apstākļu (EU SILC) datiem:

<http://ec.europa.eu/eurostat/web/income-and-living-conditions/overview>

³COM(2016) 127 final, 2016. gada 8. marts.

četri miljoni jauniešu joprojām ir bezdarbnieki, un šodienas un rītdienas darba vajadzību saskaņošana ir problemātiska it visās jomās. Tas ir arī īpaši svarīgi, ņemot vērā demogrāfiskās norises.

Eiropas stratēģisko investīciju fonds (EFIS) ir sācis sniegt rezultātus uz vietas. Līdz šim Eiropas Investīciju banka (EIB) ir apstiprinājusi 57 projektus finansēšanai saskaņā ar *EFIS*, kas atbilst finansējumam 7,8 miljardu euro apmērā. Katru mēnesi finansējumam tiek atlasīts vairāk projektu. No līdz šim apstiprinātajiem projektiem aptuveni puse atbalsta atjaunojamo enerģiju, energoefektivitāti un resursu izmantošanas efektivitāti un citas investīcijas, kas sekmē mazoglekļa ekonomisko izaugsmi. Šie citi projekti ietver pētniecību un izstrādi un rūpniecisko inovāciju, digitālo un sociālo infrastruktūru, transportu, kā arī mazo uzņēmumu pieeju finansējumam. Eiropas Investīciju fonds (EIF) ir apstiprinājis vairāk nekā 165 MVU finansēšanas nolīgumus ar kopējo finansējumu saskaņā ar *EFIS* 3,4 miljardu euro apmērā. Paredzams, ka labumu no tā gūs aptuveni 136 000 MVU un vidējas kapitalizācijas uzņēmumu. Paredzams, ka kopā ņemtas šīs darbības izraisīs kopējās investīcijas 82,1 miljarda euro apmērā.

Cits būtisks ES atbalsta avots investīcijām tiek sniegts, izmantojot Eiropas strukturālos un investīciju fondus (ESIF), paredzot ES investīcijas 454 miljardu euro apmērā līdz 2020. gadam, kas vērstas uz darbvietu un izaugsmes radīšanas virzītājspēkiem. 2015. gada beigās slēdzot iepriekšējās paaudzes programmas, 2016. gadā tiks paātrināta 2014.–2020. gada *ESIF* programmu īstenošana. Komisija kopā ar dalībvalstīm turpinās cieši uzraudzīt šo programmu īstenošanu.

2. 2016. GADA EIROPAS PUSGADA JAUNO ELEMENTU ĪSTENOŠANA

Eurozonas un valstu dimensiju labāka integrācija

2016. gada Eiropas pusgads ir pirmais politikas cikls, kurā Komisija ierosina ieteikumus eurozonai kopā ar gada izaugsmes pētījumu. Padome tos pēc tam pieņēma pirms konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem. Pieci ieteikumi uzsver politikas pasākumus eurozonai strukturālo reformu, fiskālās politikas un finanšu tirgu jomās. Tajos ir sniegts saskanīgs kritērijs konkrētām valstīm adresēto ieteikumu sagatavošanai, nodrošinot spēcīgāku eurozonas dimensijas integrāciju iekšpolitikā un iekšējās reformās. Tādējādi Komisijas ierosinātie konkrētām valstīm adresētie ieteikumi ir paredzēti tam, lai atbalstītu eurozonas ieteikumu⁴ īstenošanu. Tas jo īpaši attiecas uz ieteikumiem, kas saistīti ar vispārējo fiskālo nostāju, tekošo kontu pārpalikumiem, darba tirgiem, ienākumus nenesošiem aizdevumiem un maksātnespējas regulējumiem.

Koncentrētāki konkrētām valstīm adresēti ieteikumi

Konkrētām valstīm adresētie ieteikumi nosaka politikas mērķus turpmākajiem 12 līdz 18 mēnešiem.

Lai palielinātu atbildību par reformām un sekmētu reformu labāku īstenošanu, 2015. gadā Komisija ieviesa lielāku koncentrāciju, būtiski samazinot ieteikumu skaitu, aptverot tikai galvenos makroekonomikas un sociālas nozīmības jautājumus, kuriem dalībvalstīm

⁴ Padomes dokuments 5134/16.

nekavējoties jāpievērš uzmanība. Ieteikumos uzmanība koncentrēta arī uz to, kas jāasniedz, tā vietā, lai noteiktu, kā to sasniegt, ar mērķi sniegt vadlīnijas dalībvalstīm, vienlaikus atstājot nepieciešamās manevrēšanas iespējas. 2016. gada ieteikumos šī pieeja ir nostiprināta. Tajos arī ņemts vērā intensīvais dialogs ar citām ES iestādēm un valstu iestādēm un ieinteresētajām personām pēc valstu ziņojumu publicēšanas 2016. gada februārī⁵.

Komisija turpinās uzraudzīt plašu ekonomikas un sociālās politikas norišu loku. Ja valstu ziņojumos ir aptverts plašs tādu tematu un problēmu loks, kas ir būtiski dalībvalstīm, tad konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos ir šaurāks fokuss, lai virzītu un vadītu reformu centienus. Vienlaikus ir nodrošināta adekvāta diferenciacija starp dalībvalstīm atkarībā no problēmu būtības un apmēra. Tas ir atspoguļots gan konkrētām valstīm adresēto ieteikumu skaitā, gan to specifikas pakāpē.

Spēcīgāka makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūra

Makroekonomikas nelīdzsvarotības, ar ko dalībvalstis saskaras, būtība ir padarīta skaidrāka un par to ir sniegta labāka informācija. Kā norādīts Komisijas paziņojumā pēc valstu ziņojumiem⁶, Komisija ir veikusi pasākumus, lai uzlabotu makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras un dalībvalstu nelīdzsvarotības kategorizācijas pārredzamību. Konstatējumi padziļinātajos pārskatos par attiecīgajām dalībvalstīm, kurām piemēro procedūru, skaidrāk un efektīvāk ir izklāstīti valstu ziņojumos. Tas stiprina saikni no problēmām uz politikas reakciju un atlikušo politikas nepilnību konstatēšanu. Šajā ziņā palīdz arī makroekonomikas nelīdzsvarotības kategoriju racionalizēšana un stabilizēšana no sešām uz četrām (nelīdzsvarotības nav, nelīdzsvarotība, pārmērīga nelīdzsvarotība un pārmērīga nelīdzsvarotība ar korektīviem pasākumiem). Līdzīgi kā iepriekšējos ciklos, konstatētās nelīdzsvarotības smagums un mērogs ir atspoguļoti konkrētām valstīm adresēto ieteikumu priekšlikumos, kuros jo īpaši valstīm ar pārmērīgu nelīdzsvarotību ir paredzēti mērķtiecīgāki konkrētai valstij adresēti ieteikumi.

Tiks paplašināta galveno ekonomikas un politikas norišu uzraudzība, lai novērstu nelīdzsvarotību. Līdz ar Eiropas pusgada racionalizēšanu tika arī nolemts, ka, sākot ar nākamo ciklu, tiks veikta īpaša uzraudzība attiecībā uz visām dalībvalstīm, kurās konstatēta makroekonomikas nelīdzsvarotība un pārmērīga makroekonomikas nelīdzsvarotība. Līdzīgi kā iepriekšējos ciklos, mērķis ir veicināt ātrāku un vispusīgāku politikas reakciju uz konstatēto nelīdzsvarotību, izmantojot intensīvāku dialogu starp Komisiju un valsts iestādēm, ko atbalsta ar ekspertu apmeklējumiem un regulāriem progresu ziņojumiem. Šī saziņa turklāt palīdzēs uzraudzīt to, kā attiecīgajās dalībvalstīs tiek īstenoti tām adresētie ieteikumi. Uzraudzība atšķirsies atkarībā no pamatā esošo problēmu nopietnības.

Eiropas pusgadā uzmanība tagad ir vairāk koncentrēta uz nodarbinātību un sociālajiem rādītājiem. Eiropas pusgada izvērtējumā un padomos sistemātiski tiek ņemti vērā nodarbinātības un sociālie apstākļi. Trīs jaunu nodarbinātības mainīgo rādītāju iekļaušana makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras rezultātu pārskatā atspoguļo Komisijas apņemšanos paplašināt tās veikto makroekonomikas nelīdzsvarotības analīzi. Šie rādītāji ir pievienoti, lai labāk izprastu korekcijas procesu nodarbinātības un sociālo

⁵Valstu ziņojumus skatīt vietnē

http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_en.htm

⁶ Skatīt COM(2016) 95 final/2, 2016. gada 7. aprīlis.

dimensiju. Lielāka uzmanība tiek pievērsta makroekonomikas korekciju programmu sociālajam taisnīgumam.

Savstarpējas izvērtēšanas un kritēriju noteikšanas sistemātiskāka izmantošana

Tiek izstrādāti valstu savstarpējas salīdzināšanas papildu instrumenti. Konverģenci var veicināt, nosakot kritērijus un tiecoties izmantot paraugpraksi. Komisija ir arvien vairāk sākusi ierosināt kritērijus un savstarpējas izvērtēšanas pasākumus dažādās politikas vai tematiskajās jomās, lai sekmētu vienotu izpratni par problēmām un politikas reakciju un lai palielinātu reformu īstenošanu. Vairākas noderīgas diskusijas ir notikušas vai ir sāktas politiskajā un komiteju līmenī Padomes sastāvos un tiks vēl vairāk paplašinātas nākamajā Eiropas pusgada kārtā. Valstu salīdzinošā analīze tādējādi ir kļuvusi par svarīgu instrumentu, lai pamatotu Komisijas politikas padomus, kas sniegti konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos, sekmējot pārredzamu diskusiju par paraugpraksi un rezultātiem dažādās politikas jomās. Pamatojoties uz ES dalībvalstu pieredzi Eiropas pusgada īstenošanā, Komisija arī stiprina savu atbalstu ekonomikas pārvaldības un konkurētspējas uzlabošanai paplašināšanās procesā iesaistītajās valstīs.

Lielāks atbalsts reformām, izmantojot ES fondus un tehnisko palīdzību

Tagad ir izveidota nepārprotama saikne starp ES budžeta izmantošanu dalībvalstīs un politikas reformu veicināšanu. Saskaņā ar tiesisko regulējumu, kas aptver Eiropas strukturālos un investīciju (ESI) fondus⁷, programmās, kuras līdzfinansē no ESI fondiem laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam, ir ņemti vērā visi attiecīgie konkrētām valstīm adresētie ieteikumi Eiropas pusgada kontekstā. Darbības programmas ir cieši saskaņotas ar iepriekšējiem konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem, un to apstiprināšana ir bijusi atkarīga no vairāku reformu īstenošanas (*ex ante* nosacījumi), lai veicinātu ESI fondu izmantošanu un efektivitāti. Līdz 2017. gadam Komisija cieši uzraudzīs un ziņos par progresu nosprausto mērķu īstenošanā. Komisija ir arī iecerējusi ar dalībvalstīm apspriest plānošanas efektivitāti reformu atbalstam, lai nodrošinātu, ka laika gaitā ir panākta pilnīga saskaņošana, ievērojot ESI fondu makroekonomiskos nosacījumus. Tā sadarbosies ar dalībvalstīm sīkākās diskusijās par šo valstu tehniskās palīdzības vajadzībām un nodrošinās, ka 5 miljardi euro no ESI fondiem, kas ir atvēlēti administratīvās kapacitātes veidošanai, tiek mobilizēti vajadzīgo reformu atbalstam.

Efektīva reformu īstenošana arī tiek atbalstīta, ieviešot tehnisko palīdzību, ko veic Komisijas nesen izveidotais Strukturālo reformu atbalsta dienests. Balstoties uz pieredzi, kas gūta, sniedzot atbalstu Kiprai un Grieķijai, pagājušā gada novembrī tika iesniegts tiesību akta priekšlikums par tehniskā atbalsta finansēšanu dalībvalstīm, kuras to var pieprasīt, un patlaban tas tiek apspriests ar abiem likumdevējiem. Ierosinātā Strukturālo reformu atbalsta programma (*SRSP*) nodrošinās atvēlētu ES instrumentu, lai dalībvalstīm pēc to pieprasījuma sniegtu vispusīgu un mērķtiecīgu atbalstu, palīdzētu tām izstrādāt un īstenot institucionālas, strukturālas un administratīvas reformas.

Strukturālo reformu atbalsta programma ļaus mobilizēt tehnisko atbalstu plašam galveno reformu jomu lokam. Vispārējās administratīvas reformas gadījumā atbalstu var, piemēram, sniegt, lai uzlabotu pārvaldību, efektivitāti un kvalitāti, tostarp attiecībā uz pasākumiem korupcijas un krāpšanas apkarošanai. Atbalsts fiskālās politikas jomā varētu ietvert, piemēram,

⁷ Regula (ES) Nr. 1303/2013.

palīdzību publisko finanšu pārvaldības uzlabošanā, kā arī atbalstu nodokļu un sociālā nodrošinājuma iemaksu efektīvākas iekasēšanas nodrošināšanā. Darījumsdarbības vides reformas vajadzībām varētu izmantot palīdzību normatīvās sistēmas vienkāršošanas procesā, inovācijas, uzņēmējdarbības, ārvalstu tiešo ieguldījumu un eksporta sekmēšanas politikas ieviešanā. Atbalsts finanšu tirgu jomā var ietvert palīdzību privātpersonu un uzņēmumu maksātnespējas tiesību aktu un vērtspapīrošanas regulējuma izstrādē un īstenošanā kapitāla tirgu savienības kontekstā. Tehnisko palīdzību reformām darba tirgu un sociālās politikas jomās varētu mobilizēt, piemēram, lai palielinātu sociālā nodrošinājuma sistēmu lietderību un efektivitāti, ņemot vērā ilgtermiņa ilgtspējas riskus.

Demokrātiskā leģitimitāte un pārskatatbildība

Efektīva demokrātiskā leģitimitāte un pārskatatbildība ir izšķiroši svarīgas atbildības stiprināšanai par Eiropas pusgada procesu. Dialogs ar valstu ieinteresētajām personām (valdībām, parlamentiem, sociālajiem partneriem, pilsonisko sabiedrību) un Eiropas Parlamentu Eiropas pusgada procesa nozīmīgākajos posmos ir ievērojami pastiprināts gan tehniskajā, gan politiskajā līmenī. Valstu ziņojumu savlaicīgā publicēšana deva vairāk laika iesaistīties padziļinātās diskusijās, pirms Komisija publicē savus priekšlikumus attiecībā uz konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem. Dalībvalstis arī arvien vairāk iesaista valstu parlamentus un sociālos partnerus. Valstu parlamentu loma būtu vēl vairāk jānostiprina, uzlabojot mijiedarbību diskusijā par konkrētām dalībvalstīm adresētajiem ieteikumiem, kas sniegti dalībvalstīm, un ikgadējā budžeta procedūrā. Komisija visa gada garumā aktīvi līdzdarbojās valstu diskusijās gan politiskajā, gan tehniskajā līmenī. Šie sakari kļuva intensīvāki pēc valstu ziņojumu publicēšanas, gatavojot valstu programmas un šodienas dokumentu kopumu.

Visu līmeņu sociālo partneru cieša iesaiste reformu izstrādē un īstenošanā ir svarīga, lai nodrošinātu sekmīgus rezultātus. Sociālo partneru iesaiste ir nostiprināta Eiropas līmenī, bet valstu līmenī ir iespējams palielināt sociālo partneru iesaisti reformu izstrādē. Komisija ir pastāvīgi aicinājusi dalībvalstis, sagatavojot valsts reformu programmas, cieši apspriesties ar valstu sociālajiem partneriem. Dalībvalstis ir apspriedušās ar valstu sociālajiem partneriem par valsts reformu programmām un dažas no tām ir Komisijai iesniegušas sociālo partneru nostājas.

ES iestādes ir palīdzējušas vadīt Eiropas pusgadu. Eiropas Parlaments pieņēma rezolūcijas par trim atsevišķiem ziņojumiem par Eiropas pusgadu, kuros aptverti 2016. gada izaugsmes pētījuma⁸ jautājumi, nodarbinātības un sociālie aspekti⁹, kā arī vienotā tirgus pārvaldība¹⁰. Padomē, pirms eurozonas ieteikumu pieņemšanas un to apstiprināšanas Eiropadomē februārī, dažādos sastāvos notika padziļinātas diskusijas. Eiropadome¹¹ 17. martā apstiprināja gada izaugsmes pētījuma politikas prioritārās jomas un atzīmēja, ka dalībvalstis atspoguļos šīs prioritātes savās topošajās valsts reformu programmās un stabilitātes vai konverģences programmās.

3. VISPĀRĒJAIS PROGRESS REFORMU VEIKŠANĀ UN NELĪDZSVAROTĪBU NOVĒRŠANĀ

Dalībvalstis pēdējā gada laikā ir virzījušas reformu īstenošanu, bet šāda progressa temps ir jāpaaugstina. Kopumā dalībvalstis ir panākušas ierobežotu līdz nelielu progresu to problēmu

⁸ A8-0030/2016.

⁹ A8-0031/2016.

¹⁰ A8-0017/2016.

¹¹ EUCO 12/1/16 REV1.

risināšanā, kuras tika norādītas 2015. gadā sniegtajos konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos¹². Tādējādi progress pēdējā gada laikā, salīdzinot ar gadu pirms tam, ir saglabājies līdzīgā līmenī. Konkrētām valstīm adresēto ieteikumu īstenošana katrā politikas jomā ir atšķirīga. Tam par iemeslu var būt veicamo reformu, piemēram, darba un produktu tirgu, pensiju sistēmu un banku nozaru reformu, sarežģītība. Ievērojamākais progress ir vērojams attiecībā uz ieteikumiem finanšu pakalpojumu un aktīvā darba tirgus politikas jomās. Turpretim lielāku progresu varētu vēlēties darījumdarbībai un nodarbinātībai labvēlīgākas normatīvās vides izveidē, sieviešu līdzdalības palielināšanā darba tirgū un šķēršļu samazināšanā pakalpojumu nozarē. Lielāks progress konkrētām valstīm adresēto ieteikumu īstenošanas jomā ir apzināts tajās dalībvalstīs, kuras saskaras ar nelīdzsvarotību, nekā tajās dalībvalstīs, kurās nelīdzsvarotības nav, iespējams, tādēļ, ka pastāv lielāka nepieciešamība pēc reformām, spēcīgāks politiskais dialogs un – dažos gadījumos – tiek reaģēts uz spēcīgāku tirgus spiedienu.

Dalībvalstis panāk progresu nelīdzsvarotības novēršanā savā ekonomikā, neraugoties uz sarežģītajiem apstākļiem. Valstīs ar lielām ārējām saistībām lieli tekošā konta deficīti, kas bija vērojami pirmskrīzes periodā, ir ievērojami samazinājušies vai pat ir pārvērsti pārpalikumā. Dažās citās dalībvalstīs pastāv pārpalikumi un tie joprojām ir ļoti lieli. Izmaksu konkurētspēja kopumā ir uzlabojusies un ir vērojamas strukturālas korekcijas – resursu pārdalīšana uz starptautiski tirgojamu produktu nozarēm. Bezdarbs samazinās, kaut gan dalībvalstīs samazinājuma līmeņi ir atšķirīgi. Lielākajā daļā valstu bilanču sakārtošanas process progresē, notiek parādsaistību īpatsvara samazināšanās mājāsaimniecību un uzņēmumu sektorā un uzlabojas banku kapitalizācija. Lielākajā daļā valstu parādsaistību īpatsvara samazināšanās ir galvenokārt saistīta ar samazinātiem tēriņiem, kamēr dažās valstīs parāda relatīvais līmenis ir samazinājies, pateicoties spēcīgai izaugsmei. Šajā sakarā neaizsargātība, kas saistīta ar pastāvīgi pārmērīgi lielām parādsaistībām dažās nozarēs, joprojām rada bažas, savukārt finanšu sektoru ietekmē zema rentabilitāte apvienojumā ar ienākumus nenesošu mantoto aizdevumu augstu līmeni un vajadzību pielāgoties prasīgākai normatīvajai videi.

Salīdzinājumā ar pagājušo gadu mazāk dalībvalstu tiek uzskatītas par tādām, kurās ir makroekonomikas nelīdzsvarotība, jo MIP nelīdzsvarotības kategorizācija tika racionalizēta un MIP uzraudzība bija koncentrētāka. Par sešām dalībvalstīm, kuras tika aplūkotas padziļinātā pārskatā, tika secināts, ka tajās MIP ziņā nelīdzsvarotības nav. Tika konstatēts, ka septiņas dalībvalstis joprojām saskaras ar nelīdzsvarotību, bet sešas dalībvalstis – ar pārmērīgu nelīdzsvarotību. Attiecībā uz Horvātiju un Portugāli, kurās pastāv pārmērīga nelīdzsvarotība, Komisija martā paziņoja, ka tā pārskatīs savu izvērtējumu, ņemot vērā šo valstu reformu programmu vērienīguma pakāpi. Pamatojoties uz abu dalībvalstu politisko saistību izvērtējumu, Komisija secina, ka šajā posmā nav nepieciešams pastiprināt makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūru ar nosacījumu, ka šo valstu KVAI izklāstītās reformas tiek īstenotas ātri un pilnā apmērā.

4. 2016. GADA IETEIKUMU GALVENIE MĒRĶI

¹² Valstu ziņojumos, kas tika publicēti 2016. gada 26. februārī, tika sniegts vispusīgs izvērtējums par 2015. gada jūlijā sniegto konkrētām valstīm adresēto ieteikumu īstenošanu.

Saskanīgs politikas satvars ir svarīgs stabilizācijas faktors. Lai stiprinātu atveseļošanos un sekmētu augšupēju ekonomikas un sociālo konvergenci, Komisija balsta savus priekšlikumus par konkrētām valstīm adresētiem ieteikumiem uz trīs galvenajiem pīlāriem, kas norādīti 2016. gada izaugsmes pētījumā. Šie ieteikumi un lēmumi, kas pieņemti saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes paktu, un makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūra veido integrētu politikas kopumu, kurā apkopoti dažādi ekonomikas pārvaldības instrumenti, tādējādi nodrošinot efektīvāku politikas koordināciju. Turklāt ieteikumi eurozonai arī kalpo kā svarīgas vadlīnijas eurozonas dalībvalstīm.

Stratēģijā "Eiropa 2020" izklāstītais ilgtermiņa redzējums ir stingri nostiprināts Eiropas pusgadā. Stratēģija "Eiropa 2020" vienmēr ir nodrošinājusi ilgtermiņa perspektīvu darbvieta un izaugsmes veicināšanā. Stratēģijas "Eiropa 2020" galvenie principi joprojām ir tikpat aktuāli. Tie nosaka konkrētām valstīm adresēto ieteikumu virzību un tie ir arī devuši pamatu daudzgadu finanšu shēmai un Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem. Šim paziņojumam pievienotajā 2. tabulā ir sniegts pārskats par panākto progresu stratēģijas "Eiropa 2020" mērķu sasniegšanā.

Šķēršļu novēršana finansēšanai un atbalsts publiskām un privātām investīcijām

Plašākam uzņēmumu lokam jānodrošina finansēšanas iespējas. Daudzās dalībvalstīs augsts privātā parāda līmenis un augsts ienākumus nenesošo aizdevumu līmenis joprojām kavē labāku atveseļošanos kredītēšanas jomā. Dalībvalstīm kapitāla tirgu savienība būtu jāizmanto kā līdzeklis, lai attīstītu Eiropas tirgus MVU ar aktīviem nodrošinātiem vērtspapīriem, lai uzlabotos finansēšanas nosacījumus kopā ar kredītēšanas pieaugumu varētu izjust liels skaits uzņēmumu. Turklāt tirgi citiem kapitāla tirgus finansējuma veidiem, piemēram, riska kapitālam, būtu vēl vairāk jāpilnveido, tostarp pārskatot normatīvo vidi dalībvalstīs. Komisija šajā jomā iesaka rīkoties Vācijai, Kiprai, Portugālei un Slovēnijai.

Banku bilanču sakārtošana palīdz radīt apstākļus labākai piekļuvei finansējumam. Bankas ir panākušas būtisku progresu savu bilanču koriģēšanā, un vairums banku iestāžu ir pietiekami kapitalizētas un likvīdas. Tomēr dažās valstīs banku sektorā joprojām ir liels ienākumus nenesošo aizdevumu īpatsvars un slikta aktīvu kvalitāte. Ja šie trūkumi netiks novērsti, tie var izraisīt kredītēšanas pieauguma mazināšanos. Turklāt ieilgušī ienākumus nenesošo parādu pārfinansēšana nozīmē, ka jauniem projektiem ir pieejams mazāk resursu, kā rezultātā notiek kredītu neoptimāla piešķiršana. Konkrētās valstīs maksātnespējas regulējuma reformas var palīdzēt paātrināt likto parādu neregulējumu, sekmējot banku bilanču ātrāku sakārtošanu, tostarp radot labākus nosacījumus ienākumus nenesošo aizdevumu vērtspapīrošanai. Minēto iemeslu dēļ Komisija ir ieteikusi veikt turpmākus pasākumus, lai samazinātu ienākumus nenesošus aizdevumus, tostarp ar maksātnespējas regulējuma reformu palīdzību, tādām valstīm kā Bulgārija, Īrija, Horvātija, Itālija, Kipra, Portugāle un Slovēnija.

Investīciju atraisīšana krietni pārsniedz finansējuma palielināšanas jomu. Investīcijas līdz šim nav pierādījušas sevi kā spēcīgu atveseļošanās dzinējspēku. Ja iespējams, piemēram, Vācijā, dalībvalstīm būtu jāizmanto sava fiskālā telpa tam, lai palielinātu publiskās investīcijas jomās, kas sekmē izaugsmi, piemēram, infrastruktūrā, izglītībā un pētniecībā. Vienaļikus dalībvalstis tiek rosinātas nodrošināt vidi, kas sekmē produktīvas investīcijas. Valstu šķēršļu investīcijām izvērtējums, ko veic Komisija, parāda, ka lielākais skaits šķēršļu ir saistīts ar trūkumiem, piemēram, publiskās pārvaldes efektivitātes un pārredzamības zemo

pakāpi, neefektīvām tiesu sistēmām un darījumdarbības vides nepilnībām. Tās ietver lielu normatīvo un administratīvo slogu, paredzama tiesiskā regulējuma trūkumu, konkrētām nozarēm paredzētus noteikumus (kas saistīti ar apgrūtinošām un ilgstošām apstiprināšanas procedūrām), kas var kavēt investīcijas lielos infrastruktūras projektos.

Neefektivitāte saglabājas nodokļu sistēmās, publiskajā iepirkumā, tiesu sistēmās un maksātspējas regulējumos. Piemēram, Komisija iesaka Ungārijai likvidēt kropļojošus konkrētai nozarei piemērojamus nodokļus, bet Latvijai, Lietuvai, Polijai, Rumānijai un Slovākijai – uzlabot nodokļu saistību izpildi. Itālijai būtu jāsamazina civillietu tiesvedības ilgums, nodrošinot reformu izpildi un izmantojot efektīvu lietu pārvaldību, un būtu jāuzlabo maksātspējas un parādu piedziņas regulējums. Beļģijai būtu jāvienkāršo nodokļu sistēma un jālikvidē kropļojoši nodokļu izdevumi. Bez tam reformas ir nepieciešamas, lai nodrošinātu piekļuvi lielākiem un diversificētākiem finansējuma avotiem, un pastāv nepieciešamība paplašināt prioritātes, aptverot ne tikai tradicionālo infrastruktūru, bet iekļaujot arī vairāk nemateriālu vērtību, cilvēkkapitālu un saistītas sociālos ieguldījumus. Darba un produktu tirgu reaģēšanas spējas palielināšanai arī ir nozīme. Progress arī nozīmē nostiprināt vienoto tirgu, noteikt stabilu potenciālo projektu sarakstu – gan valsts, gan pārrobežu –, un nodrošināt koordināciju un plānošanu visos pārvaldes līmeņos. Līdztekus Komisija uzņemas iniciatīvu atrisīt investīciju pilno potenciālu Eiropa, īstenojot Investīciju plānu Eiropai un vēl vairāk nostiprinot vienoto tirgu.

Uzņēmējdarbības vides un ražīguma uzlabošana

Ilgtermiņa izaugsme ir atkarīga no ražīguma pieauguma. Tas nozīmē, ka ES ir jāpalielina savas investīcijas tādās jomās kā tehnoloģijas, inovācija un cilvēkkapitāls. Samazināts investīciju līmenis vairāku gadu garumā ir radījis ievērojamu uzkrātu aizturi, jo īpaši informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) jomā. Ražīgumam un konkurētspējai par labu nāktu strukturālās reformas, kas ļautu efektīvāk piešķirt resursus, ātrāk pieņemt jaunas tehnoloģijas, sekmēt aprites ekonomiku un ieviest inovatīvus darījumdarbības modeļus.

Darījumdarbībai un nodarbinātībai labvēlīgāka normatīvā vide veicinātu privātās investīcijas. Progress ir panākts tādās jomās kā publiskās pārvaldes kārtības uzlabošana, korupcijas novēršana, pārredzamības un vienkāršu un paredzamu noteikumu ieviešana, kas veicina konkurētspēju, izaugsmi un darbvietu radīšanu. Piemēram, Komisija iesaka Francijai turpināt vienkāršošanas programmu, Itālijai – īstenot publiskās pārvaldes reformu un Austrijai – samazināt administratīvos un normatīvos šķēršļus investīcijām, jo īpaši pakalpojumu nozarē.

Strauji mainīgajai ekonomikai ir nepieciešama elastīga resursu piešķiršana. No reformu panākumu viedokļa svarīgi ir kvalitatīvie aspekti. Resursu efektīva sadale par labu ražīgākiem uzņēmumiem palielinātu ražīgumu un izaugsmes tempu. Tā turklāt palielinātu efektīvāku uzņēmumu investīcijas, tādējādi stiprinot dalībvalstu ekonomikas ilgtermiņa izaugsmes potenciālu. Preču, pakalpojumu un darba tirgu reformu rezultāti būs redzami tikai pēc laika, taču šīs reformas iedarbina minēto resursu pārdales procesu un tādējādi stimulē investīcijas un veicina ES ekonomikas ražošanas bāzes modernizāciju.

Izaugsmes potenciāls tiktu palielināts, ja tiktu uzlabots darījumdarbības pakalpojumu sniegums. Daudzās ES dalībvalstīs joprojām ir daudz ierobežojumu pakalpojumu nozarēs,

kas negatīvi ietekmē investīcijas, izaugsmi un nodarbinātību. Lai modernizētu ES ekonomiku, būtisks ir darījumdarbības pakalpojumu nozares ieguldījums ražošanas un citu nozaru produktivitātē. Īpaša uzmanība jāpievērš to ierobežojumu lokam, līmenim un skaitam, kas valda darījumdarbības pakalpojumu un reglamentēto profesiju jomā, jo īpaši attiecībā uz inženieriju, grāmatvedību, arhitektūru un juridiskajiem pakalpojumiem. Šajā saistībā Komisija dalībvalstīm sniedz ieteikumus, tostarp Beļģijai, Vācijai, Luksemburgai un Austrijai. Reformu intensificēšana normatīvo šķēršļu mazināšanai mazumtirdzniecības un celtniecības nozarēs arī radītu ievērojamu pozitīvu ietekmi vairākās dalībvalstīs.

Pastāv nepieciešamība pēc krietni ciešākas sadarbības darījumdarbības un akadēmisko aprindu starpā. Inovācija ir ekonomikas modernizēšanas dzinējspēks, tā palielina ražīgumu, piesaista investīcijas un veicina ekonomikas izaugsmi. Lai radītu inovācijai labvēlīgus apstākļus, vajadzīgi finansiāli stimuli, labvēlīgs tiesiskais regulējums un spēcīgāka saikne starp darījumdarbības un akadēmiskajām aprindām. Saikne starp akadēmiskajām aprindām, pētniecību un darījumdarbības inovāciju ir jāpastiprina daudzās dalībvalstīs, piemēram, Čehijā, Dānijā, Igaunijā, Spānijā un Portugālē. Komisija iesaka Beļģijai sekmēt investīcijas zināšanu kapitālā un stimulēt tās vispārējo inovācijas kapacitāti. Igaunijai un Latvijai vajadzētu sekmēt privātās investīcijas pētniecībā, izstrādē un inovācijā.

Publisko finanšu pielāgošana, lai ar tām vairāk atbalstītu izaugsmi

Pašreizējā eurozonas kopējā fiskālā nostāja ir visumā atbilstoša. Kopumā paredzams, ka 2016. gadā fiskālās politikas nostāja eurozonā būs nedaudz ekspansīva. Izvērtējot to attiecībā pret dubultmērķi – publisko finanšu ilgtermiņa ilgtspēju un nepieciešamību atbalstīt ekonomikas atveseļošanos, jo īpaši pāriet no ārējiem ekonomikas izaugsmes uz iekšzemes izaugsmes avotiem, paredzamā fiskālās politikas nostāju eurozonā kopumā šogad var vērtēt kā visumā piemērotu, ņemot vērā pastāvīgi ļoti zemo inflāciju. Vienlaikus fiskālā nostāja atsevišķās dalībvalstīs ne vienmēr panāk līdzsvaru starp abiem iepriekš minētajiem mērķiem.

Komisija ir veikusi arī vairākus pasākumus saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes paktu. Pirmkārt, Komisija iesaka, ka **Kiprai, Īrijai un Slovēnijai** tagad vajadzētu izbeigt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru. Rezultātā pēc šā pusgada kārtas korektīvā daļa tiktu piemērota sešām dalībvalstīm, kas ir samazinājums no 24 dalībvalstīm 2011. gadā. Otrkārt, Komisija pieņēma ziņojumus par **Beļģiju, Itāliju un Somiju** saskaņā ar LESD 126. panta 3. punktu, kuros tā pārskata šo valstu atbilstību Līgumā noteiktajam parāda kritērijam. Lai gan šķiet, ka šajās valstīs pastāv novirze no parāda atsaucēs vērtības un noteiktā tempa samazinājumam, lai sasniegtu šo vērtību, ziņojumi pēc attiecīgo faktoru analīzes liecina, ka Stabilitātes un izaugsmes pakts šobrīd ir jāuzskata par ievērotu. Attiecībā uz Itāliju Komisija pārskatīs attiecīgo faktoru izvērtējumu jaunā ziņojumā līdz novembrim, kad kļūs pieejama papildu informācija par korekciju atsākšanu, lai sasniegtu 2017. gada vidējā termiņa budžeta mērķi.

Attiecībā uz **Portugāli un Spāniju** Komisija iesaka Padomei ieteikt noturīgā veidā novērst pārmērīgo budžeta deficītu attiecīgi 2016. un 2017. gadā, veicot nepieciešamos strukturālos pasākumus un izmantojot visus neparedzētos ieņēmumus budžeta deficīta un parāda mazināšanai. Saskaņā ar tās pienākumu uzraudzīt to, kā tiek īstenota pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūra saskaņā ar Līguma 126. pantu, Komisija atgriezīsies pie šo divu dalībvalstu stāvokļa aplūkošanas jūlija sākumā.

Fiskālā politika joprojām ir svarīga atveseļošanās nostiprināšanai. Dažās dalībvalstīs deficīta līmenis ir sekmīgi samazināts, un politika būtu jākoncentrē galvenokārt uz turpmāku progresu strukturālo reformu īstenošanā, lai paaugstinātu vidēja termiņa izaugsmes potenciālu. Vienlaikus vairākās dalībvalstīs joprojām ir nepieciešami papildu konsolidācijas centieni, lai publiskā parāda līmeni sāktu stingri samazināt, jo īpaši tajās valstīs, kurām ir augsts parāda līmenis un kurās neaizsargātība pret finanšu tirgu svārstībām var būt izteiktāka.

Publisko finanšu ieņēmumu un izdevumu daļu var padarīt par izaugsmi un taisnīgumu veicinošu. Pašreizējā kontekstā pareiza līdzsvara rašana starp dažādajiem publisko finanšu elementiem ir izšķiroši svarīga, lai saglabātu to labvēlīgumu izaugsmei. Ieņēmumu jomā, kaut arī ir veikti daži izšķirīgi pasākumi, dalībvalstīs joprojām varētu palielināt centienus padarīt nodokļu sistēmas taisnīgākas, pārredzamākas un efektīvākas tik ļoti nepieciešamo stimulu nodrošināšanā darbvietu radīšanai. Pamatojoties uz progresu, kas panākts, apkarojot izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un uzlabojot nodokļu administrēšanu, jāveic papildu pasākumi, kuru mērķis ir padarīt nodokļu sistēmas taisnīgākas un efektīvākas, novērst šķēršļus darbvietu radīšanā, par prioritāti noteikt izaugsmi veicinošus izdevumus un saglabāt produktīvas publiskās investīcijas. Komisija šajā ziņā sniedz ieteikumus dalībvalstīm, piemēram, Itālijai, Polijai un Zviedrijai. Izdevumu jomā dalībvalstīm būtu jāpievēršas gan augstākai efektivitātei, gan atsevišķu izdevumu avotu sniegumam. Uzlabota efektivitāte var radīt iespējas samazināt vispārējos izdevumus, vienlaikus garantējot, ka tiek nodrošināts adekvāts sociālo pakalpojumu un sabiedrisko labumu līmenis. Novecojošu iedzīvotāju dēļ ir nepieciešamas reformas ilgtermiņa aprūpes, pensiju un veselības aprūpes jomās, kas nodrošina sociālā nodrošinājuma sistēmu ilgtspēju un/vai adekvātumu tādās dalībvalstīs kā Malta, Austrija un Slovēnija.

Uzlabota publiskā iepirkuma prakse var ievērojami palīdzēt uzlabot publisko izdevumu kvalitāti un ieviest inovācijas un izmaksu efektivitātes stimulus. Turklāt dalībvalstīm būtu jāpievēršas izdevumu avotiem, kas palielinās ražīguma kapacitāti nākotnē un radīs spēcīgu pozitīvu blakusietekmi uz plašāku ekonomiku, piemēram, izglītībai, pētniecībai un izstrādei, transportam un komunikācijām. Piemēram, Īrijai būtu par prioritāti jānosaka valdības kapitāla izdevumi pētniecībai un izstrādei, un publiskajai infrastruktūrai. Nīderlandei arī ir jāpalielina centieni novirzīt publiskos izdevumus pētniecībai un izstrādei.

Dalībvalstīm būtu jānovērš augstais nodokļu īpatsvars darbaspēka izmaksās. Proti, tas skar Beļģiju, Čehiju, Vāciju, Franciju, Latviju, Lietuvu un Igauniju. Augstais nodokļu īpatsvars rada slogu darbaspēka izmaksām un samazina darbinieku neto algu, traucējot gan darbaspēka pieprasījumu, gan darbaspēka piedāvājumu. Neraugoties uz dažām reformām darbaspēka nodokļu samazināšanai vairākās dalībvalstīs, nodokļu īpatsvars darbaspēka izmaksās dažās ES valstīs joprojām ir augsts, jo īpaši attiecībā uz zemu atalgotiem darba ņēmējiem.

Nodarbinātības, cilvēkkapitāla, sociālās iekļautības un aizsardzības uzlabošana

Darba tirgus reformas ir devušas sākotnējus pozitīvus rezultātus. Darba tirgus apstākļi turpina uzlaboties, nodarbinātība pieaug un bezdarbs samazinās mērenā tempā. ES ir arī pieredzējusi noturīgu aktivitātes līmeni laikā, kad palielinās sieviešu un gados vecāku darba ņēmēju līdzdalības līmenis, kas ir pozitīvi vērtējams notikums. Nesenas darba tirgus reformas

daudzās dalībvalstīs, piemēram, elastīgāki darba nosacījumi, uzlabota aktīvā darba tirgus politika un decentralizēta algu noteikšanas sistēma, ir sekmējušas lielāku darba tirgus elastību un labāku algu saskaņošanu ar ražīguma attīstību, tādējādi atbalstot darbaspēka pieprasījumu. Vairākās valstīs, lai uzlabotu to darba tirgus funkcionēšanu, joprojām ir nepieciešami reformu centieni. Piemēram, Beļģijai būtu jānodrošina, ka algas var attīstīties atbilstīgi ražīgumam. Francijai un Rumānijai būtu jānodrošina, ka izmaiņas minimālās algas apmērā būtu atbilstošas mērķim sekmēt nodarbinātību un konkurētspēju. Somijai būtu jānodrošina mērķtiecīgi un pietiekami aktīva darba tirgus pasākumi.

Darba tirgos jāpanāk pareizs līdzsvars starp elastību un drošību. Bezdarba pastāvēšana, visticamāk, turpinās nomākt atbilstības starp piedāvājumu un pieprasījumu darba tirgū efektivitāti, atkarību no pabalstiem un zemas kvalifikācijas "lamatas". Par spīti darba tirgū pieaugošajam pieprasījumam pēc kvalifikācijas, darba ņēmējiem ar zemu kvalifikāciju ir tendence nepiedalīties mūžizglītībā. Padome¹³ norādīja, ka īpaša uzmanība jāpievērš jauniešu un ilgstošo bezdarbnieku stāvoklim.

Pastāv nepieciešamība uzlabot spēju radīt darbvietas un tādējādi risināt augstā bezdarba līmeņa problēmu. Ir ļoti svarīgi stimulēt darbvieta radīšanu, novērst tādus kropļojumus kā augsts strukturālā bezdarba līmenis, segmentācija, prasmju neatbilstība un uzlabot sociālo kohēziju. Dažām dalībvalstīm arī ir jāpielāgo publisko nodarbinātības dienestu loma un jāuzlabo darbvieta radīšanas veicināšana, arī sekmējot uzņēmējdarbību un pašnodarbinātību. Mērķtiecīgu un izstrādātu aktīva darba tirgus politikas virzienu pieejamība arī ir svarīga, lai panāktu augstākus nodarbinātības rādītājus. Ungārijai būtu jāsekmē pāreja no publisko būvdarbu shēmas uz primāro darba tirgu. Ilgtermiņa bezdarbs jārisina, apvienojot efektīvu sociālo palīdzību ar pasākumiem, kas uzlabo iespējas atrast darbu, jo īpaši Bulgārijā, Spānijā un Portugālē. Tādās valstīs kā Čehija, Vācija, Austrija un Slovākija ir jāveicina arī gados vecāku darba ņēmēju un sieviešu līdzdalība darba tirgū. Darba tirgu segmentācija būtu jāsamazina, sekmējot pastāvīgākus nodarbinātības veidus Nīderlandē, Polijā un Portugālē.

Ieguldīšana cilvēkkapitālā sekmē lielāku konvergenci. Strukturālo un ilgstošo bezdarbu daļēji veicina augstais to personu skaits, kuras nav nodarbināmas, jo nav ieguvušas pietiekamas un nozīmīgas prasmes. Šāds prasmju trūkums un neatbilstība bremzē Eiropas inovācijas kapacitāti un konkurētspēju. Piemēram, Komisija iesaka Apvienotajai Karalistei novērst prasmju neatbilstību un nodrošināt iespējas pilnveidot prasmes, bet Francijai – reformēt mācekļības un profesionālās apmācības jomu, liekot uzsvāru uz mazkvalificētajiem darba ņēmējiem. Dalībvalstīm ir jāiesaistās uz pierādījumiem balstītas izpētes procesā attiecībā uz to izglītības un apmācības sistēmām un reformām izglītības rezultātu uzlabošanai, jo īpaši Ungārijā un Slovākijā, un jāpadara efektīvāka publisko izdevumu izmantošana. Vairākas valstis saskaras ar problēmu vispārējā izglītībā iekļaut neaizsargātu iedzīvotāju grupas, jo īpaši Romus, kā arī citas grupas, piemēram, migrantu izcelsmes studentus.

Sociālās aizsardzības sistēmas ir saskārušās ar pārbaudījumiem. Sociālā aizsardzība, tostarp pensijas un tādi pakalpojumi kā veselības aprūpe, bērnu aprūpe un ilgtermiņa aprūpe, joprojām ir vitāli svarīga līdzsvarotai un iekļaujošai izaugsmei. Tā var atbalstīt ilgāku darba mūžu, palielināt nodarbinātību un samazināt dzimumu atšķirību. Sociālā dialoga un sociālo partneru iesaistes sekmēšanai nodarbinātības un sociālās politikas izstrādē būtu jāveicina

¹³ Padomes dokumenti 15107/15 un 6154/16.

šādas politikas īstenošana un jāpalielina tās efektivitāte. Reformām ir jāsekmē sociālās aizsardzības modernizēšana un jāveicina aktivizācijas politika, kombinējot elastību, drošību, adekvātumu un ilgtspējību. Tam ir nepieciešama arī bezdarbnieku pabalstu un sociālās palīdzības kapacitātes uzlabošana, lai nodrošinātu adekvātus ienākumus, kvalitatīvus atbalsta pakalpojumus un efektīvu aktivizēšanu. To var panākt, paplašinot tvērumu un adekvātumu, kā arī nodrošinot ilgtspējīgu finansējumu un uzlabojot sociālās aizsardzības tēriņu mērķtiecību, kā tas ieteikts, piemēram, Itālijai. Līdzsvarotu un iekļaujošu izaugsmi var arī uzlabot ar reformām, kuru mērķis ir nodrošināt pieejamas, efektīvas un ilgtspējīgas veselības aprūpes sistēmas.

5. SECINĀJUMS

Komisija ir sagatavojusi konkrētām valstīm adresētu ieteikumu kopumu, atsaucoties uz eurozonas ieteikumiem un ņemot vērā divpusējo dialogu ar dalībvalstīm pēc valstu ziņojumu publicēšanas un pēc valstu reformu programmu un stabilitātes vai konverģences programmu izskatīšanas. Komisija konstatētās problēmas un ierosinātos ieteikumus uzskata par vissteidzamākajiem un visnepieciešamākajiem, lai dalībvalstis un Eiropas Savienība kopumā varētu turpināt īstenot reformas, veidot darbvietas un panākt izaugsmi.

Komisija aicina Padomi apstiprināt ierosināto pieeju attiecībā uz 2016.–2017. gada konkrētām valstīm adresētajiem ieteikumiem un saistītajiem lēmumiem saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes paktu, bet dalībvalstis – īstenot tos pilnībā un savlaicīgi. Komisija turpinās sadarboties ar visām ieinteresētajām personām visos līmeņos, lai nodrošinātu plašu atbildību, efektīvus turpmākos pasākumus un īstenošanu.

1. TABULA – PĀRSKATS PAR JAUTĀJUMIEM, KAS APLŪKOTI KONKRĒTĀM VALSTĪM ADRESĒTAJOS IETEIKUMOS 2016.–2017. GADAM

Politikas jomas	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	EE	ES	FI	FR	HR	HU	IE	IT	LT	LU	LV	MT	NL	PL	PT	RO	SE	SI	SK	UK
Fiskālā politika & fiskālā pārvaldība																											
Publisko finanšu, t. sk. pensiju, ilgtermiņa ilgtspējība																											
Samazināt nodokļu slogu darbaspēkam																											
Paplašināt nodokļu bāzi																											
Samazināt parādu kropļojošo ietekmi																											
Apkārtot izvair. no nodokļiem, uzlabot nod. admin. & novērst nod. apiešanu																											
Finanšu pakalpojumi																											
Mājokļu tirgus																											
Pieeja finansējumam																											
Privātā parāda līmenis																											
Nodarbinātības aizsardzības tiesību akti & darba līgumu regulējums																											
Bezdarba pabalsti																											
Aktīva darba tirgus politika																											
Stimuli strādāt, veidot darbvietas, piedalīties darba tirgū																											
Algas & algu noteikšana																											
Bērnu aprūpe																											
Veselības & ilgtermiņa aprūpe																											
Nabadzības samazināšana & sociālā iekļaušana																											
Izglītība																											
Prasmes & mūžizglītība																											
Pētniecība & inovācija																											
Konkurence & tiesiskais regulējums																											
Konkurence pakalpojumu jomā																											
Telekomunikācijas, pasta pakalpojumi & vietējie sabiedriskie pakalpojumi																											
Enerģētika, resursi & klimata pārmaiņas																											
Transports																											
Darījumdarbības vide																											
Maksātspējas regulējums																											
Publiskā pārvalde																											
Valstij piederošie uzņēmumi																											
Tiesiskums																											
Ēnu ekonomika & korupcija																											

Politikas jomas, kas aptvertas 2016. gada KVAI

2. TABULA– STRATĒGIJĀ "EIROPA 2020" IZVIRZĪTO MĒRĶU SASNIEGŠANĀ PANĀKTAIS PROGRESS

Stratēģijā "Eiropa 2020" Eiropas Savienībai noteiktie mērķi	2010. gada dati	Jaunākie pieejamie dati	2020. gadā, pamatojoties uz nesenām tendencēm
1. 20–64 gadus vecu iedzīvotāju nodarbinātības līmeņa palielināšana līdz vismaz 75 %	68,6 %	70,1% (2015. gads)	Nav pārliecības, ka mērķis tiks sasniegts
2. Apvienoto publisko un privāto investīciju palielināšana pētniecībā un izstrādē līdz 3 % no IKP	1,93 %	2,03 % (2014. gads)	Mērķis, visticamāk, netiks sasniegts
3.a. Samazināt siltumnīcefektu izraisošo gāzu emisijas vismaz par 20 %, salīdzinot ar 1990. gada līmeni	14,3 % samazinājums	23 % samazinājums (2014. gads)	Mērķis, visticamāk, tiks sasniegts
3.b. Palielināt atjaunojamās enerģijas īpatsvaru galīgajā enerģijas patēriņā līdz 20 %	12,8 %	16 % (2014. gads)	Mērķis, visticamāk, tiks sasniegts
3.c. Panākt energoefektivitātes pieaugumu par 20 %	5,6 % pieaugums (primārās enerģijas patēriņā)	15,7 % pieaugums (2014. gads)	Mērķis, visticamāk, tiks sasniegts
4.a. Panākt, ka skolu priekšlaicīgi pametušo īpatsvars būtu mazāks par 10 %	13,9 %	11,2 % (2014. gads)	Mērķis, visticamāk, tiks sasniegts

4.b. Palielināt to 30–34 gadus veco iedzīvotāju īpatsvaru, kuri ir ieguvuši augstāko izglītību, līdz vismaz 40 %	33,8 %	38,7 % (2015. gads)	Mērķis, visticamāk, tiks sasniegts
5. Paglābt no nabadzības un sociālās atstumtības riska vismaz 20 miljonus cilvēku	1,4 miljonu pieaugums (salīdzinot ar 2008. pārskata gadu)	4,5 miljonu pieaugums (2014. gads)	Mērķis, visticamāk, netiks sasniegts

Informāciju par konkrētām valstīm skatīt šeit:

<http://ec.europa.eu/eurostat/web/europe-2020-indicators/europe-2020-strategy/headline-indicators-scoreboard>